Aplikace matematiky

Daniel Mayer

Profesor Jaroslav Kučera zemřel

Aplikace matematiky, Vol. 17 (1972), No. 3, 243–244

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/103413

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1972

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* http://dml.cz

ZPRÁVY

PROFESOR JAROSLAV KUČERA ZEMŘEL

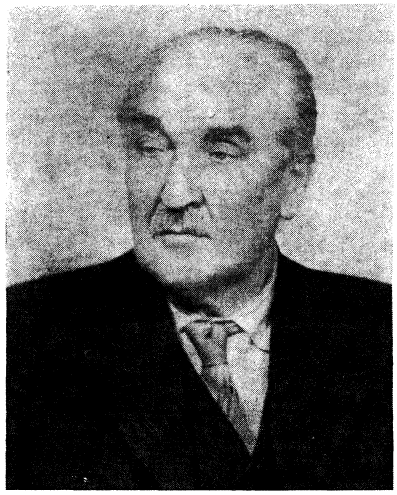

Na sklonku minulého roku, 20. prosince 1971, náhle zemřel profesor elektrotechnické fakulty Českého vysokého učení technického v Praze inž. Dr Jaroslav Kučera, DrSc, ve věku 79 let. Profesor Kučera byl výraznou osobností československé silnoproudé elektrotechniky. Kromě velkých zásluh o rozvoj našeho elektrotechnického průmyslu je třeba vzpomenout jeho úspěšného úsilí o vytváření nových matematických metod teorie elektrických strojů.

Narodil se 22. května 1892 a své mládí prožil v jižních Čechách. Zájem o elektrotechniku jej vedl r. 1910 z českobudějovické reálky na České vysoké učení technické v Praze, kde vystudoval nejprve strojní inženýrství, poté elektrotechnické inženýrství, poměrně v krátké době obhájil disertaci z oboru elektrických strojů a získal tak hodnost doktora technických věd a poté složil autorizační zkoušky pro civilní inženýry pro elektrotechniku. Vynikající výsledky ve studiu a všeobecná vyznamenání u obou státních zkoušek byly prvním předznamenáním jeho úspěchů v další odborné a vědecké práci.

Po ukončení vysokoškolského studia získával praktické zkušenosti výpočtáře a konstruktéra elektrických strojů u firem Fr. Křižík v Praze - Karlíně, Thomson-Houston v Paříži a posléze v nově založené elektrotechnické továrně Škoda v Plzni. Ve druhé polovině dvacátých let se vrací k firmě Fr. Křižík jako technický ředitel, poté několik let působí ve Škodových závodech v Praze a jeho průmyslová kariéra vrcholí v létech 1931—37, kdy vykonával funkci ředitele elektrotech-

nické továrny Českomoravská-Kolben-Daněk v Praze - Vysočanech. V osobě profesora Kučery se harmonicky rozvinuly vlastnosti úspěšného organizátora průmyslové výroby a vědecké práce, propagátora moderních technologií v elektrotechnice a především tvůrčího pracovníka v oboru výpočtů a konstrukce elektrických strojů. Projektoval různé typy elektrických strojů, především stroje mezních výkonů, jež se svými parametry řadily mezi špičkové výrobky našeho průmyslu a mnohé z nich jsou doposud v provozu. Pro pracovní metodu profesora Kučery je charakteristické, že se nespokojoval s běžnými způsoby návrhu, ale vždy hledal nové koncepce a metody založené na matematicko-fyzikální formulaci problému. Projevuje se to již v jeho habilitační práci z r. 1928, jež je hlubokou studií vlastností statorových vinutí turboalternátorů, v mnohém ohledu dodnes aktuální.

Mimořádné schopnosti profesora Kučery pro řešení obtížných teoretických problémů v oboru elektrických strojů se mohly lépe rozvíjet, když od r. 1938 pracoval jako samostatný autorizovaný civilní inženýr a stálý poradce několika elektrotechnických továren a zejména pak po osvobození v r. 1945, kdy byl jmenován řádným profesorem na elektrotechnické fakultě ČVUT v Praze. V té době vyřešil několik náročných problémů z teorie elektrických strojů, při nichž aplikoval teorii elektromagnetického pole a rozpracoval teorii algebraických komplexních funkcí reálného argumentu se zřetelem k jejich geometrické interpretaci. Posléze se jeho zájem soustředil na dva tématické okruhy, které ho pak již stále provázely: na teorii vinutí točivých elektrických strojů a na aplikace lineární algebry (zejm. tenzorového počtu) v teorii elektrických strojů. Uveřejnil přes 90 publikací, z nichž podstatná část je věnována některému z těchto dvou témat. Výsledky svého mnohaletého úsilí shrnul do dvou pozoruhodných monografií, „Vinutí elektrických strojů točivých" (s doc. Haplem) a „Tenzory v elektrotechnice a ve fyzice" (s prof. Horákem), jež svojí obsáhlostí nemají obdoby ve světové literatuře. Jeho práce jsou často citovány a uznávány i v zahraniční literatuře.

Velká hodnota vědeckých prací profesora Kučery byla potvrzena tím, že vyřešením mnohých závažných elektrotechnických problémů, v nichž často dosáhl světové priority, výrazně přispěl k úspěchům našeho elektrotechnického průmyslu. Jejich význam je však ještě mnohem obecnější a dlouhodobý: účinně jimi přispěl k budování a rozvíjení teorie silnoproudé elektrotechniky, důsledně v ní prosazoval aplikaci moderních matematických metod a svými četnými publikacemi i při svém povolání vysokoškolského učitele v tomto duchu orientoval myšlení budoucích elektrotechnických inženýrů. Soudobý vývoj elektrotechniky, silně ovlivněný výsledky dosaženými v oboru moderní výpočtové techniky, plně potvrdil naprostou správnost této koncepce.

Profesor Kučera zůstane zachován v paměti stovek elektrotechnických inženýrů, kteří jej poznali jako svého vysokoškolského učitele. Jeho přednášky byly vždy značně osobité. Své posluchače a spolupracovníky si získával silou své osobnosti, svou vědeckou autoritou, hlubokým zaujetím pro odhalování nových, progresivních metod, moderním a velkorysým pojetím projektů elektrotechnických zařízení a zásadovým prosazováním nových myšlenek v elektrotechnice. Ve svém soukromém životě byl profesor Kučera velmi lidský a skromný, přímý a nekompromisní a především houževnatý a nesmírně pracovitý. Měl intimní vztah k přírodě, zejména k jihočeské krajině, o jejíž historii dovedl zasvěceně a poutavě hovořit a v níž rád trávil chvíle svého odpočinku. Odchodem profesora Kučery ztratila teoretická silnoproudá elektrotechnika jednoho ze svých nejvýznačnějších představitelů a průkopníků.

Daniel Mayer